

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. május 11.

NÉMET NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

1. A dolgozatok javításakor a Javítási-értékelési útmutatótól eltérni nem lehet.
2. Minden jó megoldás egy pontot ér, a rossz megoldás 0 pont.
3. Fél pont és többletpont nem adható.
4. Minden egyértelmű jelölést el kell fogadni (például aláhúzás helyett karikázást).
5. Ha a tanuló javítja a megoldását és a javítás egyértelmű, akkor elfogadható a jó megoldás.
6. A feladatok értékelésére a szürke mező szolgál. Ebben jelölje a helytelen megoldást mindig nullával, a helyeset pedig egyessel!

Példa:

11.	0	← helytelen
12.	1	← helyes

7. A vizsgán összesen 150 pont szereshető. Az egyes vizsgarészek arányát a vizsgaleírás szabályozza, ennek alapján meghatározott az egyes vizsgarészekben a vizsgapontok száma.

Vizsgarész	Vizsgapont
Olvasott szöveg értése	30
Nyelvhelyesség	30
Hallott szöveg értése	30
Íráskészség	30
Szóbeli	30
Összesen:	150

Az egyes vizsgarészekben a kérdések száma nem egyezik meg a vizsgapontok számával, ezért átszámításra van szükség. A vizsgapontok kiszámításához használja a Javítási-értékelési útmutatóban található átszámítási táblázatokat! Az *Íráskészség* vizsgarészben nincs szükség átszámítási táblázatra, de az első feladat pontszámát felezni kell.

A füzetek végén található összesítő táblázatba be kell írnia a tanuló összes megszerzett pontszámát, valamint az átszámítási táblázat segítségével meghatározott vizsgapontokat is (átszámított vizsgapont).

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

1.

A cél az eredeti szöveg rekonstruálása, mégsem a mondatoknak a szövegben elfoglalt helyét, hanem a mondatok közötti kapcsolatok megtalálását pontozzuk. Jó megoldásként tehát csak az fogadható el, ha a vizsgázó a mondatot az előtte álló vagy az őt követő mondathoz helyesen rendelte hozzá, függetlenül attól, hogy melyik helyre írta be a betűt. Ha a vizsgázó az utolsó betűt a helyére írja, akkor azért mindenképpen jár pont. Ennek megfelelően a következő kapcsolódásokért lehet pontot adni:

G-H	1 pont
H-F	1 pont
F-D	1 pont
D-I	1 pont
I-E	1 pont
E-A	1 pont
A-C	1 pont
C-B / B a végén	1 pont

Teljesen helyes megoldás:

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
G	H	F	D	I	E	A	C	B

2.

0.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
G	A	H	E	D	F	B

Kimarad: C

3.

	R	F
0.	X	
15.	X	
16.	X	
17.		X
18.	X	
19.		X
20.	X	
21.		X

4.

0.	22.	23.	24.	25.	26.	27.
G	H	F	A	C	B	D

Kimarad: E

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a feladatpont (legfeljebb 27 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért feladatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Feladatpont	Vizsgapont
27	30
26	29
25	28
24	27
23	26
22	24
21	23
20	22
19	21
18	20
17	19
16	18
15	17

Feladatpont	Vizsgapont
14	16
13	14
12	13
11	12
10	11
9	10
8	9
7	8
6	7
5	6
4	4
3	3
2	2
1	1

Források

1. www.kindernetz.de/infonetz/teleskop
2. www.spiegelonline/schulspiegel
3. www.berlinonline.de/berliner-zeitung/wissenschaft
4. www.mittelbayerische.de/reise-freizeit

NYELVHELYESSÉG

A helyesírási hibával leírt szavak nem fogadhatók el. A régi helyesírással írt alakok nem fogadhatók el.

Minden feladatban csak egy megoldás értékelhető. Variációk megadásakor nem jár pont, még akkor sem, ha köztük van a jó megoldás.

1.

0. *die*
1. ein
2. der
3. eine
4. Der / Ein (csak nagy kezdőbetűvel)
5. der
6. die
7. denen
8. den

2.

0. *vor*
9. mit
10. mit
11. vor
12. für
13. um
14. zu

15. in
16. in
17. für
18. von

3.

A megoldásba csak 6 ✓-t lehet beírni. Amennyiben a vizsgázó ennél többet jelöl be, minden fölösleges ✓-ért le kell vonni egy pontot. Tehát a következők szerint járjon el:

- Számolja meg, hogy hány ✓ szerepel a vizsgázó megoldásában. Ha 6-nál többet írt be, akkor a „-1” négyzetbe írja be a különbözetet.
- Ellenőrizze, hogy az itemek megoldása helyes-e.
- A feladat pontszámát úgy kell kiszámolni, hogy a jó itemek számából levonja a „-1” négyzetben szereplő számot.

- (01) ✓
- (02) zu
19. bis
20. ✓
21. ✓
22. einem

23. zu
24. ✓
25. man
26. ✓
27. sondern

28. es
29. sich
30. ✓
31. du
32. lang
33. ✓

4.

0. *erworbene*
34. Freiwilligen
35. menschliche
36. speichert
37. markiert
38. Studie
39. Tieren

40. Hälfte
41. abgefragt
42. bevorstehenden
43. schließen / schlossen
44. emotionale / emotionelle
45. behalten

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a feladatpont (legfeljebb 45 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért feladatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Feladatpont	Vizsgapont
45	30
44	29
43	29
42	28
41	27
40	27
39	26
38	25
37	25
36	24
35	23
34	23
33	22
32	21
31	21
30	20
29	19
28	19
27	18
26	17
25	17
24	16
23	15

Feladatpont	Vizsgapont
22	15
21	14
20	13
19	13
18	12
17	11
16	11
15	10
14	9
13	9
12	8
11	7
10	7
9	6
8	5
7	5
6	4
5	3
4	3
3	2
2	1
1	1

Források

1. download.br-online.de
2. www.spiegel.de/panorama
3. www.op-marburg.de
4. www.haz.de/Nachrichten/Wissen

HALLOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

1.

Megoldásként csak 9 X-et lehet beírni. Amennyiben a vizsgázó ennél többet jelöl be, minden fölösleges X-ért le kell vonni egy pontot. Tehát a következők szerint kell eljárni:

- Számolja meg, hogy összesen hány X-et írt be a vizsgázó! Ha 9-nél többet írt be, akkor a „-1” négyzetbe írja be a különbözetet!
- Ellenőrizze, hogy a megfelelő itemek megoldása helyes-e!
- A végső pontszámot úgy kapja meg, hogy a jó itemek számából levonja a „-1” négyzetben szereplő számot.

Figyelem! Amennyiben a vizsgázó mindegyik négyzetbe X-et tett, tehát 16 X-et írt be, akkor a feladat nem kerül javításra, pontszáma 0 pont lesz.

0.	X	auf welchen Auftritt sich der Chor vorbereitet.
		wie viele Auftritte der Chor schon hinter sich hat.
		wessen Werke vom Chor vorgetragen werden.
1.	X	woher die Chorleiterin stammt.
		welche Musikhochschule die Chorleiterin besucht hat.
2.	X	auf welchen Kunstarten die Chorleiterin die Arbeit mit dem Chor aufbaut.
		wie die Kinder in den Chor aufgenommen werden.
3.	X	wie die Chorleiterin mit den Kindern umgeht.
4.	X	wie die Kinder über die Arbeit im Chor denken.
		warum die Kinder die Arbeit manchmal anstrengend finden.
5.	X	wie der Chor unterstützt wird.
		welche Eltern dem Chor helfen.
6.	X	welche Wirkung der Chor auf die Zuschauer ausübt.
7.	X	welche Aufgabe der Tanzpädagoge hat.
8.	X	wie man mit den Kindern arbeiten soll.
		warum die Arbeit mit den Kindern einfach ist.
9.	X	was die Chorleiterin mit ihrem Mitarbeiter den Kindern beibringen will.

2.

Megoldásként van, ahol több lehetőséget is megadunk. Ezekén kívül elfogadhatók azok a változatok is, amelyek tartalmilag megegyeznek ezekkel. A megoldásokban előforduló nyelvi vagy helyesírási hibákat figyelmen kívül kell hagyni, amennyiben a válasz érthető.

0. an der Volkshochschule in Köln

10. – 11. sich (in Spanien) verständigen / (im Kopf) fit bleiben (A sorrend mindegy.)

12. Gleichaltrigen

13. älter

14. (spezielles) Rahmenprogramm / Kulturangebot

15. Studienreise

16. Privatunterkunft (Tartalmilag elfogadható a *Gastgeberfamilie* is.)

17. preiswert(er)

18. (eine) Beratung

19. – 20. die Gruppengröße / die Unterbringung / das Sprachniveau (Háromból kettő kell, a sorrend mindegy.)

21. englischen

22. mehr

SZÖVEGEK

Kinder- und Jugendchor *Juventus Vocalis*

„Einmal zuhören! Dann können wir schon fertig sein.“

Nervös wuseln rund 50 Kinder vom Chor *Juventus Vocalis* - auf Deutsch klangvolle Jugend - durch die Konzerthalle. Anderthalb Stunden Probe liegen hinter ihnen, entsprechend hungrig stürzen sie sich auf die bereitgestellten Schokoküsse. Doch der große Auftritt - er steht zu diesem Zeitpunkt noch bevor.

Chorleiterin Judith Jansen scherzt mit den Kindern, kann aber auch streng sein. Schließlich stehen die Kleinen beim Festival „Touch the future“ in Dannstadt-Schauernheim bei Mannheim mit Gasthören aus aller Welt auf der Bühne. Hunderte Kinder begegnen sich in zahlreichen Workshops. Gemeinsam singen, lachen und tanzen - das ist die Idee, die die gebürtige Kanadierin in den USA entdeckte und nach Deutschland holte:

„Und das hat mich total begeistert und tut es bis heute noch. Diese darstellenden Künste zusammenzubringen: Singen, Tanzen und Theater. Das ist das, was *Juventus* ausmacht und aufregend macht.“

Ob eine Musical-Szene aus „Cats“ oder ein Kirchenlied aus der Renaissance - Judith Jansen, selbst Mitte 50, verlangt den Kindern im Alter von 4 bis 19 Jahren einiges ab. Das gilt nicht nur für die Großen, sondern auch schon für die Kleinen:

„Das ist mir das Wichtigste: Dass die wissen, dass ich sie lieb habe. Und dann kann ich mit meiner Unerbittlichkeit einen relativ weiten Weg gehen und einfach dran bleiben.“

Kein leichter Job, insgesamt 110 Kinder von allen vier Chorabteilungen zu bändigen. Voller Elan sitzt die Kanadierin am Keyboard, zupft ihren brombeerfarbenen Strickpullover zurecht, fährt sich über die grau-weißen Haare und behält jedes Kind im Blick.

„Es wäre für mich entsetzlich, wenn ich sehen würde, dass da Kinder sitzen und ich sage: So, jetzt singen wir folgendes Lied. Und ich höre: Oh neeeee! Also das gibt's bei mir gar nicht.“

Junge: „Es ist auch cool, dass sie mit uns so schöne Lieder macht. Und dass sie auch mit uns so viele Lieder macht, ist irgendwie voll toll.“

Älteres Mädchen: „Dann ist einfach schön, mit anderen zusammen zu singen. Und auch diese Dreiklänge, oder dreistimmig zu singen - das macht einfach dann Spaß und es klingt auch toll.“

Doch nicht nur die Kinder haben Spaß, auch die Eltern, die Gemeinde Dannstadt-Schauernheim und das Land Rheinland-Pfalz unterstützen den Chor, der seit 1987 besteht. Mit ehrenamtlichem Engagement und mit Spendengeldern. Denn jeder weiß: Was die Kinder auf der Bühne zeigen, ist hohes Niveau - und ihr Gesang berührt.

„Entweder sagen die Kinder: Boa, da war eine Frau. Der sind die Tränen nur übers Gesicht runtergelaufen. Es gibt aber auch genauso viele lustige Momente, wo die Leute sich vor Lachen kringeln könnten. Also das alles versuchen wir abzudecken.“

Und damit der Chor nicht nur stimmlich überzeugt, sondern auch tänzerisch, unterstützt Tanzpädagogin Ralph Frey die Chorleiterin. In der noch leeren Halle, die auch als Turnhalle für den Sportunterricht dient, übt er mit den Jugendlichen die Schrittfolgen.

„Ich denk, das ist der große Reiz, mit Kindern zu arbeiten. Also, dass man wenig mit vorgefertigten Konzepten kommen kann, sondern ganz spontan immer auf das reagieren muss, was von den Kindern zurückkommt. Das kann ganz toll sein - das kann aber auch genau das Gegenteil sein, also dass man wirklich denkt: Oh Gott, was mach ich jetzt eigentlich?! Weil die Kids innerhalb kürzester Zeit das eigene Konzept völlig über den Haufen geschmissen haben.“

Doch nach mehr als drei Stunden Probe steht die Kinderschar auf der Bühne richtig. Tanzpädagogin Frey und Chorleiterin Jansen sind entspannt. Denn ihr Ziel ist schon längst aufgegangen:

„Einfach so viele Kinder wie möglich zu erreichen und diese Opportunity zu geben, so zu wachsen: dieses Füreinander, Miteinander. Also mein Leben ist nicht lang genug, um all die Stücke noch zu machen, die ... die... die ich zu Hause auf dem Stapel habe.“

Sprachreisen für die Generation 50plus

Ein Spanischkurs an der Volkshochschule in Köln. Kursleiterin Hortensia Malfitani will ihre Schüler zum Sprechen animieren. (.....)

Renate Schäfer erklärt auf Spanisch, dass sie gerne mit ihrem Mann tanzen geht. Die 64-jährige ist nicht die einzige ältere Spanischschülerin in der Gruppe. Ihr macht das Sprachenlernen Spaß.

„Ich hab also früher mich schon mit Spanisch beschäftigt, und jetzt hab ich einfach die Zeit, und hab es noch mal aufgenommen, um einfach in der Lage zu sein, wenn man in Spanien reist, sich verständigen zu können, was ich sehr wichtig finde, deswegen mach ich das. Und auch ein bisschen, um fit zu bleiben im Kopf.“

Inzwischen gibt es nicht nur spezielle Sprachkurse für Menschen über 50, es gibt auch spezielle Sprachreisen für diese Altersgruppe. Der Vorteil, hier kann man mit Gleichaltrigen Vokabeln und Grammatik pauken. Ohne Hektik und Leistungsdruck. Auch Rentnerin Lucy Bart schwört auf solche altersgerechten Angebote, nachdem sie in einem Sprachurlaub in Kanada schlechte Erfahrungen gemacht hat.

„Der Kursus hat mir nicht so gut gefallen, in verschiedenen Englischleveln war das wohl schwierig, eine Klasse oder mehrere Klassen zu bilden. Also waren wir unter jungen Leuten und es war sehr hektisch, und es waren auch junge Lehrer und so, also da fühlt man sich als Ältere so ein bisschen fehl am Platze.“

Bei den 50plus-Angeboten ist es anders. Dort sind nicht nur die Sprachschüler, sondern auch die Lehrer älter. Speziell ist außerdem das Rahmenprogramm, sagt Klaus Kunze vom Fachverband der deutschen Sprachreiseveranstalter.

„Das Besondere an den 50plus-Angeboten oder Klub 50 oder wie immer sie dann heißen, ist, dass diese Programme eher einen Studienreisecharakter haben, das heißt, in England geht man dann in die Herrenhäuser oder in die Gärten, auch in Museen, in Spanien geht man einkaufen auf den Markt, kocht danach, alles natürlich unter Anleitung des Schulpersonals und der Lehrer, und das ist eben für diese Altersgruppe das interessante Programm.“

Wie bei anderen Sprachreisen können 50plus-Bucher im Hotel wohnen oder bei Privatleuten übernachten. Da allerdings gibt es auch etwas Besonderes.

„Man achtet natürlich dann auch bei den Privatunterkünften darauf, dass die Gastgeber dort auch im gleichen Alter ungefähr sind. Oft ist es ja auch so, dass deren Kinder dann aus dem Haus sind und die den Platz dann auch haben, und man ist dann wirklich da am besten aufgehoben und man kommt am besten auch in das Land rein, man lernt, worüber die Leute lachen oder worüber sie sich ärgern, oder was sie für Fernsehprogramme schauen und kommt dann auch sehr gut mit ihnen ins Gespräch.“

Bleibt die Frage, wo bucht man seine Sprachreise? So gut wie alle deutschen Sprachreiseveranstalter haben inzwischen 50plus-Programme. Es gibt solche Angebote aber auch im Internet zum Direktbuchen per Mausklick. Das kann preiswerter sein, ist aber auch risikoreicher.

„Wenn die buchen, dann nach ausländischem Recht, eventuell Pleiten vor Ort oder so was sind nicht abgesichert. Buchen Sie nach dem deutschen Reiserecht, Sie haben die Insolvenzversicherung automatisch, die Sie gegen eventuelle Pleiten irgendwelcher

Leistungsträger absichert, und vor allen Dingen haben Sie das Beratungsangebot der Veranstalter, was eigentlich unersetzlich ist.“

Und es gibt noch einen Vorteil, so gut wie alle deutschen Reiseveranstalter arbeiten nach den Qualitätsrichtlinien des Fachverbandes. Was geprüft wird, erklärt Klaus Kunze:

„Das bezieht sich auf die Ausstattung der Schulen selber, die Räumlichkeiten, die Gruppengrößen, die eine bestimmte Größe nicht überschreiten dürfen, das ist 15 von den Qualitätsrichtlinien, aber die meisten Lerngruppen liegen bei 12. Natürlich auch was die Unterbringung betrifft, welche Sprachniveaus werden angeboten, und die ganze Vielzahl dieser Kriterien kommt natürlich zum Tragen.“

Lucy Bart jedenfalls ist begeistert von ihren Sprachreisen mit Gleichaltrigen. Und dass während eines solchen Urlaubs auch Freundschaften entstehen können, zeigt der Kontakt zu ihrer englischen Zimmerwirtin.

„Ich hatte ihr an Weihnachten geschrieben und so weiter, ja „Sie kommen doch jetzt im Sommer, nee?“, und dann hatte sie sich Mühe gemacht und die Schule noch mal angerufen, um meine Adresse herauszufinden. Nun ist es so weit, sie wird also auch jetzt im Sommer kommen.“

Bleibt noch anzumerken, Sprachreisen für die Generation 50plus sind teurer als die üblichen Angebote. Im Durchschnitt kosten hier zwei Wochen Sprachkurs inklusive Unterkunft 700 bis 800 Euro. Es gibt aber auch Exklusivreisen, die kosten fast das Doppelte.

Átszámítási táblázat

Összesítse a javítás végén az egyes feladatokban elért pontszámokat! Ez az összeg lesz a feladatpont (legfeljebb 22 pont). A következő táblázat segítségével határozhatja meg, hogy az elért feladatpontok (bal oldali oszlop) mennyi vizsgapontot jelentenek (jobb oldali oszlop).

Feladatpont	Vizsgapont
22	30
21	29
20	27
19	26
18	25
17	23
16	22
15	20
14	19
13	18
12	16

Feladatpont	Vizsgapont
11	15
10	14
9	12
8	11
7	10
6	8
5	7
4	5
3	4
2	3
1	1

Források

1. www.dradio.de
2. www.gffstream-wdr5_service_bildung

ÍRÁSKÉSZSÉG

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák segítségével történik. Ez az értékelési eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát ezen szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Ezen értékelési eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmaznak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szöveggörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

A javítás alapelvei

1. A dolgozatot akkor is értékelni kell, ha a vizsgázó eltér a megadott szöveghossztól.
2. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.
3. A dolgozatban a hibákat mind a szövegben, mind a margón jelölni kell. A Javítási-értékelési útmutatóban megadott javítási jelrendszer használata kötelező.
4. Az ismétlődő nyelvhelyességi hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
5. Az új helyesírás teljes körű bevezetésével a régi helyesírással írt alakok nem fogadhatók el.
6. Figyelem! A „nullázási szabály” a két feladatban különböző! Amennyiben az első feladatban a Formai jegyek és hangnem szempont kivételével bármelyik szempont alapján a dolgozat 0 pontos, akkor a többi értékelési szempont alapján is 0 pontot kell rá adni. A második feladatban bármelyik szempont alapján 0 pontos a dolgozat, akkor a többi értékelési szempont alapján is 0 pontot kell rá adni. A két feladat értékelése egymástól független. Tehát ha a dolgozatot a fenti szabály miatt lenullázza az egyik feladatban, akkor a másik feladat értékelése nem lesz automatikusan 0 pont!
7. A második feladatban a vizsgázónak választási lehetősége van, és a megoldása elé beírja, hogy melyik témát kívánja kidolgozni. Ha a vizsgázó a második feladatban mindkét választási lehetőséget kidolgozza, és a javító tanár számára nem derül ki egyértelműen, hogy melyik feladatot választotta, akkor az első témát kell kijavítani és értékelni.

Első feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5
Formai jegyek és hangnem	2
Szövegalkotás	3
Szókincs, kifejezésmód	5
Nyelvtan, helyesírás	5
Összesen	20
Vizsgapont	10

1. Mivel a két feladat aránya az értékelésben 1/3–2/3, az első feladatnak a pontszámát felezni kell, azaz 10 vizsgapont szerezhető. Amennyiben a pontszám felezése után kapott összeg fél pontra végződik, felfelé kell kerekíteni. Ebben a vizsgarészben tehát nincsen külön átszámítási táblázat.
2. Amennyiben a dolgozat a *Tartalom*, *Szövegalkotás*, *Szókincs*, *kifejezésmód* vagy a *Nyelvtan*, *helyesírás* értékelési szempont alapján 0 pontos, akkor a többi szempont alapján is 0 pont. Figyelem! Ha a dolgozat a *Formai jegyek és hangnem* szempont alapján 0 pontos, akkor értékelni kell a többi értékelési szempont alapján.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat,
- hogyan valósította meg a kommunikációs cél(oka)t.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempontra, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznak, és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. (A kifejtendő alpontok a szempont mellett zárójelben is szerepelhetnek. A szempontok mellett zárójelben, z.B.-al közölt, segítségnek szánt ötletek nem számítanak kötelezően kifejtendő alpontnak.) Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznak rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó anyanyelvi olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy hányadik osztályba jár).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben megfelelő lehet az adott szempont kifejtése akkor is, ha a vizsgázó csak egy mondatban fogalmazza meg a kérdést.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt a *Tartalom* szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a *Szókincs*, *kifejezőmód* vagy a *Nyelvtan*, *helyesírás* szempontoknál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg

- megfelel-e a levéllel, mint szövegfajtaival szemben állított formai követelményeknek, azaz helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást,
- hangneme megfelel-e a címzetthez való viszonyoknak és a közlési szándéknak.

E szempont értékelésénél csak a nyelvtani és helyesírási hibát sem tartalmazó variációk számítanak helyesnek. Amennyiben a megszólítás és az elköszönés külön-külön helyes ugyan, de nem illenek egymáshoz, akkor a formai jegyek nem megfelelőek (0 pont).

Helyes megszólítás	Helyes elköszönés
Sehr geehrte Damen und Herren,/! Sehr geehrter Herr ... ,/! Sehr geehrte Frau ... ,/!	Mit freundlichen Grüßen Mit freundlichem Gruß Freundliche Grüße
Lieber/Liebe....,/! Liebe Freunde,/! Hallo,/! Hallo Peter / Leute / Freunde,/!	Mit (den) besten Grüßen Mit herzlichen Grüßen Herzliche / Liebe / Viele Grüße Herzlich(st) Tschüs / Ciao / Bis bald / Servus

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- logikus-e a szöveg gondolatmenete, azaz az irányító szempontok valamint az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése,
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés,
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit,
- megfelelő-e a formai tagolás.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemei

A szöveget a mondatok halmazától a kohézió különbözteti meg, amit a szöveget alkotó elemek jelentésének szerves összefüggése és a szerkezeti összekapcsoltság biztosít. A szöveg egységét biztosító jelentés szintű kapcsolatteremtés leggyakoribb eszközei a következők:

- teljesen vagy részben ismétlődő szavak, szószerkezetek,
- szinonimák,
- a szavak és szószerkezetek jelentése között lehetséges néhány viszony (ellentét, ok-okozati viszony stb.),
- a mondatok logikai-tartalmi elrendezése (ok-okozat, általános-konkrét stb.).

A mondatok kapcsolódását biztosító nyelvtani, szerkezeti kapcsolóelemek:

- az önálló mondatok közötti kötőszók,

-
- rámutató szók (különbféle névmások, határozószók),
 - egyéb nyelvtani viszonyító elemek (igeragozás, középfok stb.).

A *Szövegalkotás* szempontnál a *Tartalom* szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalt szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

Szókincs és kifejezőmód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak,
- megfelel-e a szóhasználat az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek (mennyire változatos).

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető, azaz anyanyelvi olvasó csak nehezen vagy egyáltalán nem értené meg a mondanivalót.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a *Szókincs, kifejezőmód* vagy a *Nyelvtan, helyesírás* szempontnál. Amennyiben például a vizsgázó egy szót nem megfelelően használ (pl. a „bringen” ige helyett a „holen” igét), ezt a hibát csak a *Szókincs, kifejezőmód* szempontnál lehet értékelni. Ha a vizsgázó egy előjárószót helytelen vonzattal használ (pl. „um+Dativ”), ezt a hibát csak a *Nyelvtan, helyesírás* szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontnál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvtan, helyesírás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondatban, az alakban és a helyesírás normáinak,
- megfelel-e a nyelvhasználat az emelt szintű érettségi vizsga követelményeinek (mennyire változatosak a nyelvtani struktúrák és a mondat szerkesztés).

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. A további részletes útmutatást lásd a *Szókincs, kifejezőmód* szempontnál.

Javítási jelrendszer

Áttekinthetőbb a javítási jelrendszer, ha az egyes szempontokhoz tartozó jeleket egy-egy oszlopban egymás alá írjuk.

Tartalom

A tartalmi szempontok teljesítését a lap jobb oldalán található sávban jelöljük a szempont sorszámának megadásával:

- ④ (bekarikázott szám) = teljesített tartalmi szempont,
- √3 (hiányjel + szám) = nem tárgyalt vagy nyelvi okból nem érthető tartalmi szempont,
- 2– (szám + mínuszjel) = érintett, de nem megfelelően kifejtett tartalmi szempont.

Amennyiben a vizsgázó egy irányító szempontot a szövegben több helyen tárgyal, a szempont teljesítését az utolsó említés helyénél kell jelölni.

Formai jegyek és hangnem

A formai jegyeket a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

- Dátum = D
- Megszólítás = M
- Köszönés = K
- Aláírás = A

A teljesítés minőségét mutató jelek:

- ⓓ (bekarikázott betű) = az adott formai jegy teljesítése helyes,
- √ K (hiányjel + betű) = hiányzik vagy nem elfogadható az adott formai jegy.

Szövegalkotás

A *Tartalom* szempontnál használt számozás segít e szempont megítélésénél is.

Szókincs, kifejezésmód

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

- L = lexikai hiba,
- ÉL = értelemzavaró lexikai hiba,
- É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó.

A szövegben használt jelek:

aláhúzás hullámvonallal = lexikai hiba

~~~~~

aláhúzás hullámvonallal + i = ismétlődő lexikai hiba

~~~~~ i

Az ismétlődő hibákat nem kell a javító sávban jelölni.

Nyelvtan, helyesírás

A hibákat a lap jobb oldalán található sávban kell jelölni a következő betűkkel:

G = nyelvtani (grammatikai) hiba

ÉG = értelemzavaró nyelvtani hiba

É = értelemzavaró hiba, amely következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelynél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó

H = helyesírási hiba

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba

√ (hiányjel) = hiányzik egy szó

nyíl = szórendi hiba

aláhúzás + i = ismétlődő hiba
i

Az ismétlődő hibákat nem kell a javító sávban jelölni.

Értékelési skála (1. feladat)*Tartalom*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó öt irányító szempontot dolgozott ki megfelelően.
A vizsgázó a kommunikációs célokat megfelelően valósította meg.	A vizsgázó négy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem.
A vizsgázó a kommunikációs célokat nagyrészt megfelelően valósította meg.	A vizsgázó három irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem.
vagy: A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és még legalább egy irányító szempontot tárgyalt részben.
A kommunikációs célokat részben valósította meg.	A vizsgázó csak két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és nem tárgyalta a többi szempontot.
Alapvető kommunikációs célját nem éri el.

Formai jegyek és hangnem

2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzethez való viszony-nak.
Van helyes megszólítás, dátum, elköszönés és aláírás.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzethez való viszony-nak.
Van helyes megszólítás és aláírás. A dátum és az elköszönés hibás vagy hiányzik.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és a címzethez való viszony-nak.
Hiányzik vagy nem helyes a megszólítás és/vagy az aláírás.
vagy: A vizsgázó nem törekedett a levélforma betartására.

Szövegalkotás

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus.
A gondolati tagolás megfelelő: van bevezetés, tárgyalás és befejezés.
A vizsgázó megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit: létrejön a szövegkohézió.
A formai tagolás megfelelő.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése nagyrészt logikus.
A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra: van bevezetés vagy befejezés.
A vizsgázó nagyrészt megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit. A mondatok nagyrészt szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű.
A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és a befejezés.
Az írásmű még szövegnek tekinthető, bár a mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	Nem jött létre szöveg.
A mondanivaló nem logikus elrendezésű, a gondolatok esetlegesen követik egymást.
Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, túlnyomórészt izolált mondatok halmozásából áll.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő változatos szókincs jellemzi.
Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi.
A vizsgázó törekszik a változatos szóhasználatra.
A szóhasználat néhány helyen nem megfelelő, ez azonban alig nehezíti a megértést.	A szöveg szókincse egyszerű. Sok a szóismétlés.
A szóhasználat többször nem megfelelő. A hibák néhány helyen nehezítik a megértést.	A szövegben felhasznált szókincs szegényes.
A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a megértést.

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó változatos nyelvtani struktúrákat használ, valamint mondat-szerkesztése is változatos.
A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba található benne.	A vizsgázó törekszik a változatos nyelvtani struktúrák használatára és a változatos mondat-szerkesztésre.
A szövegben több, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba és/vagy néhány, a szöveg megértését nehezítő hiba található.	A vizsgázó egyszerű nyelvtani struktúrákat használ és/vagy mondat-szerkesztése nem kellően változatos.
Rendszerszerű hibákat ejt.
A szövegben sok hiba van, és/vagy a hibák többször nehezítik a megértést.	A szöveget a szintnek nem megfelelő, túlságosan egyszerű nyelvtani struktúrák és igénytelen mondat-szerkesztés jellemzi.
A szövegben sok, a szöveg megértését jelentősen nehezítő és/vagy akadályozó hiba található.

Második feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról:

Értékelési szempontok	Maximális pontszám
Tartalom	5
Szövegalkotás	5
Szókincs, kifejezésmód	5
Nyelvtan, helyesírás	5
Összesen	20
Vizsgapont	20

Amennyiben a dolgozat bármelyik értékelési szempont alapján 0 pontos, akkor a többi értékelési szempont pontszáma is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki és milyen mélységben tárgyalta azokat,
- megfelelően kifejtette és indokolta-e véleményét.

A témakifejtés során a vizsgázónak a megadott témát tágabb kontextusba kell helyeznie, továbbá ki kell fejtenie, és érvekkel alá kell támasztania véleményét (valamelyik irányító szempont kapcsán). A vizsgázónak mind a négy irányító szempontra ki kell térnie dolgozatában. Egy irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelően részletesnek, ha a vizsgázó legalább két gondolatot fogalmaz meg hozzá. Amennyiben a vizsgázó egy irányító szempontot csak személyes vonatkozásban tárgyal, az irányító szempont kifejtése csak részben megfelelő. Amennyiben a vizsgázó szó szerint átvesz egy vagy több mondatot a gondolati segítséget nyújtó segédanyagból, a lemásolt rész nem vehető figyelembe az adott irányító szempont értékelésekor. Egy szinten belül (4–3 vagy 2–1) az irányító szempontok kifejtésének részletessége értékelhető.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érhető, azt a *Tartalom* szempontnál úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a *Szókincs, kifejezésmód* vagy a *Nyelvtan, helyesírás* szempontoknál.

Szövegalkotás

Az emelt szint első feladatánál található részletes útmutatás érvényes ennél a feladatnál is. Azonban a 4–3 és a 2–1 pontos sávoknál a formailag nem megfelelően tagolt szövegeket az alacsonyabb pontszámmal kell értékelni. Ez nem jelenti azonban azt, hogy a formailag tagolt, de kevésbé logikus felépítésű szövegek nem értékelhetők az alacsonyabb pontszámmal.

Szókincs és kifejezés mód

A részletes útmutatást lásd az első feladatnál.

Nyelvtan, helyesírás

A részletes útmutatást lásd az első feladatnál.

Javítási jelrendszer

Lásd az első feladatnál.

Értékelési skála (2. feladat)*Tartalom*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó négy irányító szempont kifejtésével részletesen és megfelelő mélységben dolgozta ki a témát. Minden irányító szempont-hoz két gondolatot fogalmazott meg.
Részletesen kifejtette, és érvekkel megfelelően alátámasztotta véleményét.	A vizsgázó három irányító szempontot megfelelő mélységben dolgozott ki, azaz két gondolatot írt hozzájuk. A negyedik szempontot csak részben vagy egyáltalán nem tárgyalta.
A vizsgázó törekedett arra, hogy részletesen kifejtse, és érvekkel alátámassza véleményét.	A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki részletesen (két-két gondolatot fogalmazott meg) vagy négy, illetve három irányító szempontot tárgyalt részben (egy gondolatot írt hozzájuk).
A vizsgázó nem fejtette ki részletesen véleményét, alig érvelt.	A vizsgázó csak egy irányító szempontot dolgozott ki részletesen (két gondolatot fogalmazott meg hozzá), vagy csak két irányító szempontot tárgyalt részben (egy-egy gondolatot fogalmazott meg).
A vizsgázó nem fejtette ki megfelelően véleményét.

Szövegalkotás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok és az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése logikus.
A gondolati tagolás megfelelő.
A vizsgázó megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit: létrejön a szövegkohézió.
A szöveg formai tagolása megfelelő.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok és az ezekhez kapcsolódó gondolatok elrendezése nagyrészt logikus.
A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra.
A vizsgázó nagyrészt megfelelően használja a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit. A mondatok nagyrészt szervesen kapcsolódnak egymáshoz.
Amennyiben a szöveg formailag nem megfelelően tagolt, az alacsonyabb pontszámot kell adni.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű.
Sok a gondolati ismétlés.
A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra.
Az írásmű még szövegnek tekinthető, bár a mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.
Amennyiben a szöveg formailag nem megfelelően tagolt, az alacsonyabb pontszámot kell adni.	Nem jött létre szöveg.
A mondanivaló nem logikus elrendezésű, a gondolatok esetlegesen követik egymást.
Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, túlnyomórészt izolált mondatok halmazából áll.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő változatos szókincs jellemzi.
Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést. | A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi.
A vizsgázó törekszik a változatos szóhasználatra.
A szóhasználat néhány helyen nem megfelelő, ez azonban alig nehezíti a megértést. | A szöveg szókincse egyszerű. Sok a szóismétlés.
A szóhasználat többször nem megfelelő. A hibák néhány helyen nehezítik a megértést. | A szövegben felhasznált szókincs szegényes.

A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a megértést. |

Nyelvtan, helyesírás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó változatos nyelvtani struktúrákat használ, valamint mondat-szerkesztése is változatos.
A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba található benne.	A vizsgázó törekszik a változatos nyelvtani struktúrák használatára és a változatos mondat-szerkesztésre.
A szövegben több, a szöveg megértését nem nehezítő nyelvi (mondattan, alaktan, helyesírás) hiba és/vagy néhány, a szöveg megértését nehezítő hiba található.	A vizsgázó egyszerű nyelvtani struktúrákat használ és/vagy mondat-szerkesztése nem kellően változatos.
Rendszerszerű hibákat ejt.
A szövegben sok hiba van, és/vagy a hibák többször nehezítik a megértést.	A szöveget a szintnek nem megfelelő, túlságosan egyszerű nyelvtani struktúrák és igénytelen mondat-szerkesztés jellemzi.
A szövegben sok, a szöveg megértését jelentősen nehezítő és/vagy akadályozó hiba található.